

Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП

- март 2022 г. -

Анкетата за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП¹ за периодот 2022 – 2024 година, спроведена во март², покажува нагорна ревизија на очекувањата за просечната стапка на инфлација, додека во однос на очекуваниот раст на БДП покажува надолна ревизија на очекувањата. Економските аналитичари ги поврзуваат ваквите очекувања пред сè со воениот конфликт во Украина, но и со постепеноста стабилизирање на состојбата предизвикана од пандемијата на ковид-19, како во земјата, така и во странство, при што нагласуваат дека постои висока неизвесност околу текот на идните случувања.

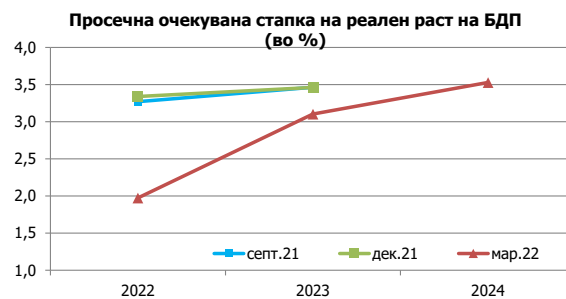
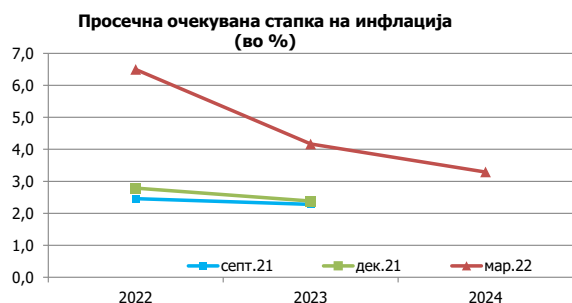
Во однос на **инфлацијата**, просечните очекувања за 2022 година се повисоки во однос на претходната анкета и упатуваат на просечна стапка од 6,5% (2,8% во претходната анкета), а повисоки се и очекувањата за 2023 година, при што испитаниците очекуваат дека стапката на инфлација ќе изнесува 4,2% (2,4% во претходната анкета). На среден рок, за 2024 година испитаниците очекуваат постепено стабилизирање и просечна стапка на инфлација од 3,3%. Овие очекувања во голема мера се одраз на тековните случувања на пазарите на примарните производи, односно повисоките цени на увезените добра, како што се цените на храната и енергијата, проблемите во синџирите на снабдување, пренесените ефекти од веќе започнатите трендови на раст на инфлацијата кон крајот на минатата година и на почетокот на оваа година, како и неизвесноста околу разрешувањето на воениот конфликт меѓу Русија и Украина. Како фактори за повисока инфлација се наведуваат и растот на платите и пензиите, како и трошењето на заштедите заради зголемената потрошувачка и складирање залихи, што беше предизвикано од неизвесноста околу идните цени на основните продукти. Испитаниците и натаму сметаат дека постепеноста стабилизирање на состојбата предизвикана од пандемијата на ковид-19 би довело до зголемена домашна побарувачка и повисока инфлација. Од друга страна, се смета дека мерките за заштита на животниот стандард на граѓаните и за ликвидноста на компаниите коишто ги донесе Владата би можеле да го ублажат високиот раст на цените. Сепак, испитаниците во најголем дел сметаат дека ваквите движења кај инфлацијата, коишто претежно се на страната на понудата, се со привремен карактер и дека би се задржале само во 2022 година, додека за 2023 и 2024 година би можело да се очекува нивно постепено стабилизирање.

Во поглед на **економската активност**, очекувањата на испитаниците упатуваат на понизок раст во 2022 година, којшто би се движел околу 2,0% (3,3% во претходната анкета), а малку понизок раст од 3,1% (3,5% во претходната анкета) се очекува и во

¹ Во 2017 година, Народната банка на Република Северна Македонија направи промена во анкетното истражување „Анкета за инфлациските очекувања“, коешто е преименувано во „Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП“, чијашто нова структура го следи кварталниот прашалник за професионални прогнозери (Quarterly Survey of Professional Forecasters, https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/survey_of_professional_forecasters/html/index.en.html), што го спроведува Европската централна банка (ЕЦБ), а воедно ја промени и структурата на примерокот, којшто сега е составен само од економски експерти.

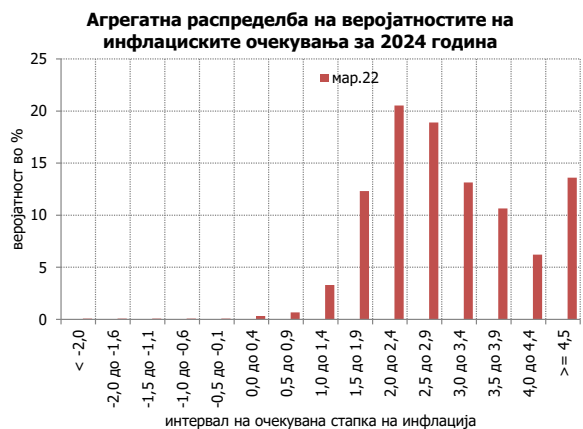
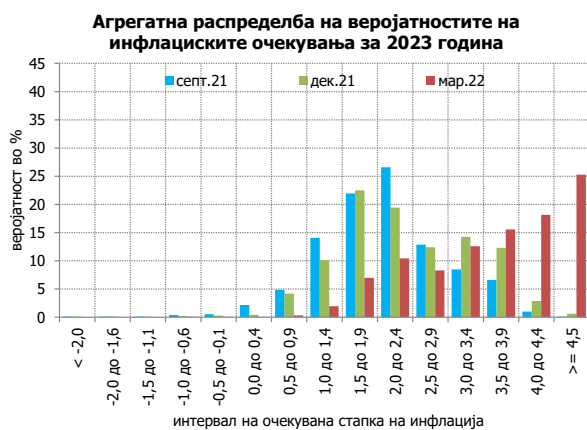
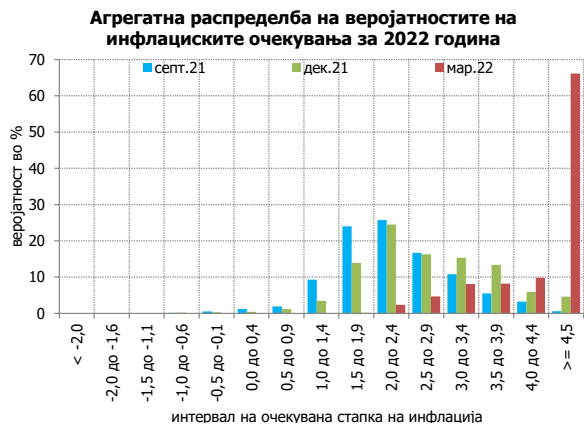
² Анкетата се спроведуваше во периодот од 9 до 18 март 2022 година. Со цел да се подобри квалитетот на анкетното истражување, Народната банка овојпат го прошири примерокот на испитаници.

2023 година. За 2024 година, испитаниците очекуваат раст од 3,5%. Испитаниците ги поврзуваат ваквите очекувања за растот пред сè со новонастаната состојба поради воениот конфликт во Украина, што доведе до натамошен раст на веќе високите цени на енергија и храна на светските берзи и воздржаност на економските субјекти, како и зголемени проблеми во синџирите на снабдување, посебно изразени кај автомобилската индустрија. Исто така, испитаниците и натаму ја наведуваат неизвесноста околу идните случувања со пандемијата, како фактор што би можел негативно да се одрази на идниот економски раст. Ваквата состојба, посебно во 2022 година, би предизвикала намалена домашна и странска побарувачка, воздржаност на домашните и странските инвеститори, како и намалени капитални инвестиции. Исто така, аналитичарите и натаму посочуваат и на неизвесност од домашниот политички амбиент, како и на можноста за натамошна блокада на започнувањето на преговорите со ЕУ. Од друга страна, испитаниците сметаат дека преземените монетарни и фискални мерки би можеле да влијаат за ублажување на последиците. Исто така, побрзото справување со ковид-19 во глобални и во домашни рамки, зголемената домашна побарувачка, евентуалното започнување на преговорите за интеграција во ЕУ и враќањето на оптимизмот кај субјектите во економијата (кај потрошувачите и инвеститорите) и зголеменото остварување на капиталните проекти посебно во доменот на транспортот и енергетската инфраструктура (обновливи извори на енергија), како и остварувањето на плановите за заздравување и за забрзан економски раст, би можеле да имаат позитивно влијание врз растот во наредниот период и да придонесат за побрзо посткризно закрепнување на економијата.

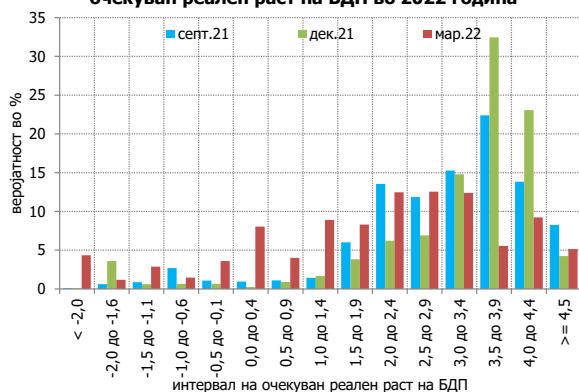
Во рамките на Анкетата, испитаниците даваат и свој поглед за **распределбата на веројатноста за остварување определени стапки во зададен интервал**. Овие оценки се користат за создавање на агрегатната распределба на веројатностите³. Агрегатната распределба на веројатностите за остварување на дадените стапки на инфлација и БДП во петнаесет интервали е прикажана на следниве графикони, а резултатите главно се совпаѓаат со стапките коишто ги очекуваат испитаниците.

³ Агрегатната распределба на веројатностите претставува просек од оценетите веројатности од испитаниците за секој интервал на очекувана стапка на инфлација и стапка на раст на БДП.

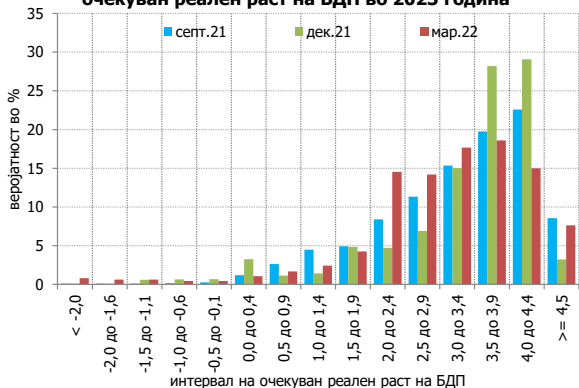

Во согласност со повисоките очекувања за **стапките на инфлација**, распределбата на веројатностите за 2022 и 2023 година упатува на поместувања кон интервалите со повисоки вредности, во однос на претходната анкета.

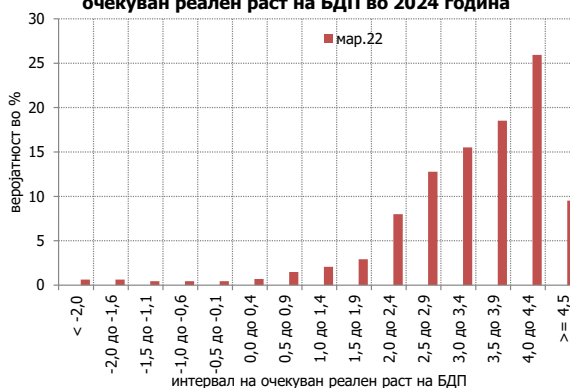
Агрегатна распределба на веројатностите на очекуван реален раст на БДП во 2022 година

Агрегатна распределба на веројатностите на очекуван реален раст на БДП во 2023 година

Агрегатна распределба на веројатностите на очекуван реален раст на БДП во 2024 година

Во услови на надолно поместување на очекуваната **стапка на раст на БДП** за 2022 и 2023 година, поместувањата во распределбата на веројатностите главно се во надолна насока, при поголема концентрација во и околу интервалот на очекуваната просечна стапка.